

Negentig jaar imker

Ab Kuypers

Unaniem besluiten we de uitdaging aan te gaan: 'de heer van der Haar is met zijn 96 jaar de oudste, nog actieve imker van Nederland, met bovendien de langste staat van dienst'. Negentig jaar imker en nog altijd, zij het met enige hulp, actief in de bijen, het kan bijna niet anders, ouder vinden we ze niet. Niet alleen 'wie verre reizen doet', ook 'die lang leeft' kan veel verhalen. Gezegend met een redelijke gezondheid, een goed gehoor en een op volle toeren werkend verstand, is een gesprek met hem meer dan een genoegen. Blij met elk bezoek, zo lijkt het, zijn de bijen niet eens de hele middag hoofdonderwerp van gesprek. Tegen de tijd, dat wij dreigen te vertrekken, komt er allereerst nog een pot verse thee op tafel en lijmt hij ons zo nog een ruim stief kwartiertje voor een onderhoudend praatje tot besluit. Ik realiseer me dat de mij toegestane kolommen te kort doen aan het verhaal van een zesennegentigjarige. Een poging niettemin.

Geboren in Veenendaal, Fries in hart en nieren geworden, slijt hij nu zijn dagen in het Brabantse Noordhoek. Met een beetje heimwee naar Friesland, dat wel. Getrouwd met een Friezin en vele mooie jaren in die Noordelijke provincie gewoond, hij heeft zijn hart voorgoed aan Friesland verpand. 'In Friesland weet je wat je aan elkaar hebt. Ik bedoel dit, ja is ja en nee is nee. Dat bevalt mij wel. Hier in Brabant is het allemaal wat vrijer. Dat ben ik niet gewend, Zo is mijn karakter ook niet. Dus dat verschil zal wel meespelen', verklaart Van der Haar zijn warme gevoel voor het Friese. 'In de loop van mijn werkzame leven heb ik op veel verschillende plaatsen in Nederland gewoond. Dat brachten mijn nog al eens veranderende werkkringen nu eenmaal met zich mee. Vooral in de tijd bij de spoorwegen en de douane hebben nogal eens een verhuizing tot gevolg gehad. Een probleem daarbij was, dat ik niet altijd bij de aangeboden woning mijn bijen kon plaatsen. Wanneer het enigszins kon, zocht ik desnoods net zo lang naar een ander huis waar dat wel kon. Maar ik heb de bijenvolken ook wel eens uit nood bij vader moeten stallen'.

Mijn mooiste jaren waren in Friesland. Door omstandigheden, vanwege ziekte van mijn vrouw zijn wij uiteindelijk, zo'n zeventien jaar geleden hier in Noordhoek terechtgekomen. Mijn dochter woont hier in de omgeving en heeft toentertijd de noodzakelijke verzorging van mijn vrouw op zich genomen.'

Jong geleerd

Op de boerderij in Veenendaal van zijn ouders waren honingbijen overigens geen vreemde verschijning. Zijn vader beoefende het imkeren er als neveninkomsten bij. Van de zeven kinderen uit het gezin waarvan mijn gastheer deel uitmaakte is hij de enige geweest, die met imkeren is doorgegaan. Reeds op zesjarige leeftijd is Van der Haar met imkeren begonnen. Een zwerm in de struiken, van zijn vadersvolken afkomstig, werd door hem geschept, van vader kreeg hij een korf met de mededeling die zwerm zelf te mogen verzorgen. 'Al snel mocht ik komen helpen bij buurman van Drost, die grootimker was en kreeg al doende het vak spelenderwijs onder de knie. We werkten zonder kap. Omdat daar geen geld voor was, waren die er domweg niet. Maar, onze bijen staken bijna nooit. Ik ben begonnen als korfimker, maar Drost was een moderne bijenhouder en al spoedig werden de korven vervangen door kasten. Ook zelf ben ik al vrij snel op kasten overgestapt. In de oorlogsjaren had ik geen volk meer in korven. Wel ben ik toen eens al mijn bijen kwijtgeraakt. Door

De heer van der Haar bij zijn bijen.

beschietingen van Duitsers, nabij de Ginkelse heide was er van mijn toenmalige bijenstand niets meer overgebleven. Alles was kapot, flarden van de kasten hingen in de bomen,' herinnert Van de Haar zich. In de negentig jaar van zijn imkersloopbaan heeft Van de Haar heel wat ontwikkelingen meegemaakt. De overgang van korf naar kast is één voorbeeld. Maar ook de komst van varroamijt en Amerikaans vuilbroed. Met deze laatste zaken kreeg hij in feite pas op al latere leeftijd te maken. Het heeft hem echter niet van het bijenhouden kunnen afhouden.

Zo lang het nog kan

'Oh, nee. Mijn bijen zou ik nog lang niet kwijt willen. Met hulp van wat kennissen verzorg ik de volken nog zoveel mogelijk helemaal zelf. Zo lang het nog kan ...' Vooraf met het knippen en merken van de moeren en het honingslingeren komt de hulp van onder andere Bert Brakkee goed van pas (Bert heeft ons in contact gebracht met de heer Van der Haar). Toch heeft het er vorig jaar even naar uitgezien, dat ik vandaag tegenover een bijenloze gesprekspartner had gezeten. Slecht uitgewinterde bijenvolken en problemen aan het hart, die hem tot tweemaal toe in het ziekenhuis deden belanden, hadden onbedoeld een bijna voortijdig einde aan zijn imkerij veroorzaakt. Maar na de nodige zorg na zijn ziekenhuisopname woont de heer Van der Haar nog altijd zelfstandig, verzorgt hij nog altijd zijn vijftien kippen en loopt zo veel als mogelijk zelf zijn moestuin na. 'Het omspitten van de tuin, dat wordt voor mij gedaan, maar schoffelen en zo, dat doe ik allemaal nog zelf,' klinkt het met recht trots en met een blik in de ogen alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Hij woont in een vrij gelegen dijkwoning, enkele kilometers buiten Klundert, in een buurtschapje van enkele boerderijen. Zelf heeft hij in zijn bijenstand, achter de woning, drie bijenvolken staan. De andere volken staan bij zijn dochter in de tuin. Verder staan er zo'n tien volken van anderen. Veel contacten met andere imkers zijn er verder niet meer, verenigingsavonden bezoekt hij ook niet meer. 'Maar er wonen hier in de directe omgeving ook niet veel imkers, hoor,' aldus van de Haar. 'Dat was in de tijd, dat ik in Friesland woonde anders. Ik was daar actief in de vereniging, er was ook veel saamhorigheid. Ik heb hier tot voor kort nog wel eens een jeugdig iemand op weg geholpen met het imkeren, maar als ik het goed heb begrepen, ligt dat vanwege de school en de meisjes ook al weer stil. Maar misschien levert het later toch nog wel eens een imker op. Hier, heb ik verder maar weinig kennissen, de enkele imkers die er zijn behoren ook tot de ouderen'.

Een starende blik in het verleden, zijn woorden zweven een kort moment in de kamer als zwijgende boden van het besef, dat heel oud worden behalve een zegen is, ook een zekere tragiek in zich heeft, we doen er even het zwijgen toe.

Op Brabantse contreien

Hoe het ook zij, toch heeft Van de Haar ook in zijn Brabantse jaren veel mooie momenten met zijn bijen gekend. Het gezamenlijk reizen naar het Flevolandse koolzaad met de 'Reisgroep Bavel', waaraan hij tot op hoge leeftijd heeft deelgenomen. Sinds een jaar of zes wordt er door Van der Haar overigens niet meer gereisd met de bijenvolken. Ook ervaringen opgedaan met onverwachte drachten in de directe omgeving. Wat te denken bijvoorbeeld van de teelt van sperziebonen? 'Ja, volgens de boeken zou daar geen honing worden gehaald, nou vergeet het maar. Ik heb hier wel eens een perceel bonen tegenover gehad, waarop de bijen het prima deden. Maar ook toen de ontwikkeling van het industriegebied 'Moerdijk' achter bleef en 'Industrie- en Havenschap Moerdijk' de opgespoten terreinen met van alles had ingezaaid. Nu, daar werd heel wat honing gewonnen, hoor. En toch vraag me nog altijd af, waar de bijen die hier het jaar rond bij huis staan de honing vandaan halen. Ik kan hier echt aardig oogsten.

Nostalgie?

Ons gesprek vindt, gezeten aan de tafel plaats in de huiskamer, die de sfeer van, pakweg de vijftiger jaren uitstraalt. U kent dat misschien nog wel. 'Toen was geluk heel gewoon' Een dik kleed verbergt ouderwets het tafelblad. Een koekoeksklok die de tijd aangeeft. Rondom de stilte van het platteland. Het zal mede daardoor zijn, dat ons gesprek ook bij mij nostalgische gevoelens oproept. Uitzicht voor op een pas geploegde akker, achter een perceel met witlofpennen, die door het regenachtige weer niet kunnen worden geoogst. Een enkele voorbij razende auto brengt de 'bewoonde wereld' binnenkamers. Generatieverschillen lossen op in de gezamenlijke interesse voor het bijenhouden. Het is waarschijnlijk ook daarom, dat Bert Brakkee, zoveel jaren jonger, het goed lijkt te kunnen vinden met Van der Haar. Ik vertrek met meer verhalen gehoord, dan hier kan worden verteld. Het was een aangename ontmoeting, met een man, die zijn leven lang zoveel als mogelijk zijn eigen spoor trok ('Ik was vroeger nogal kirrelig,' zegt hij van zich zelf) en als een beetje rebelse persoonlijkheid overkomt en tot op de dag van vandaag weinig van zijn zelfstandigheid heeft opgegeven.